

УДК 635.13

ВПЛИВ СТРОКУ СІВБИ НА ЯКІСТЬ КОРЕНЕПЛОДІВ МОРКВИ СТОЛОВОЇ

Г. Стефанюк, к. с.-г. н.

Львівський національний аграрний університет

Л. Демкевич, к.т.н.

Львівська комерційна академія

А. Колодій, головний інженер-грунтознавець

*Львівський обласний державний проектно-технологічний центр охорони
родючості ґрунтів і якості продукції*

С. Стефанюк, аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування

Постановка проблеми. У харчуванні людини важливе місце належить овочевій продукції, яку одержують як із відкритого, так і закритого ґрунту. Овочеві культури з відкритого ґрунту мають триваліший період використання і значно дешевші у виробництві. Одне з провідних місць серед них займає морква – цінний дієтичний і лікувальний продукт. Тому важливо знайти такі елементи технології, які б не вимагали додаткових коштів, давали змогу одержати високий товарний урожай, а також сприяли підвищенню якості коренеплодів і забезпечили отримання здорової, екологічно чистої продукції.

Морква столова як овочева культура займає в Україні 44,2 тис. га. Минулого року врожайність її становила 16,2 т/га [1]. У Львівській області у 2012 році зібрано 795 тис. т моркви, що в розрахунку на одну особу становить 17,4 кг [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поряд зі зростанням валових зборів овочевих культур, у тому числі моркви столової, важливою є якість продукції, особливо біохімічний склад, який у свою чергу впливає на смакові якості продукції [4]. Сучасне виробництво не завжди задовольняє вимоги споживача щодо якості продукції. Існує низка чинників, від яких залежить якість коренеплодів. У технології вирощування є важливі моменти, на які не завжди звертають увагу, а саме від них значною мірою може залежати обсяг врожаю, його структура та якість одержаної продукції. Потенційні можливості моркви столової далеко не вивчені й за рахунок нових рішень, спрямованих на оптимізацію підбору кращих сортів, строків сівби, догляду за рослинами, можливе поліпшення якості врожаю [3].

Постановка завдання. Наше завдання полягало у визначенні оптимальних строків сівби моркви столової, які б забезпечили високу якість продукції коренеплодів.

Виклад основного матеріалу. Вплив строків сівби на якість коренеплодів моркви столової сорту Шантане сквирська вивчали на полях кафедри плодоовочівництва, технології зберігання і переробки продукції рослинництва Львівського національного аграрного університету впродовж 2008-2011 років. Насіння висівали із 25 квітня до 4 червня у п'ять строків. Інтервал між строками сівби становив 10 днів. Кожен зі строків сівби приймали за варіант досліду. Розміщували варіанти рендомізовано у чотириразовому повторенні відповідно до методики [6]. Грунт дослідної ділянки сірий опідзолений, середньосуглинковий із середнім забезпеченням поживними речовинами. Реакція ґрунтового розчину близька до нейтральної. Від сівби до збирання врожаю проводили догляд рослин і фенологічні спостереження. Збирали врожай у першій половині жовтня. Коренеплоди очищали від землі й гички, сортували на фракції. Із стандартних коренеплодів відбирали зразки для визначення біохімічних показників. Отримані результати наведені в таблиці.

Таблиця

Показники якості коренеплодів моркви столової сорту Шантане сквирська

Строк сівби	Вміст						
	сухої речовини, %		цукрів, %		вітаміну С, мг/100 г	кароти-ну, мг/кг	нітра-тів, мг/кг
	всьо-го	у т.ч. розчин-ної	загаль-них	моно-цукрів			
25.04-контроль	10,8	8,7	4,44	2,02	6,49	83,17	181
05.05	10,6	8,9	4,78	1,82	6,57	98,52	198
15.05	10,3	8,7	4,56	2,27	6,40	106,14	212
25.05	9,9	4,3	4,35	2,11	6,32	93,01	223
4.06	9,9	8,1	4,49	2,13	6,31	85,06	229

Встановлено, що вплив строків сівби на вміст сухих речовин, вітаміну С, каротину та нітратів є неоднаковим. Найбільше проявляється він у вмісті нітратів: різниця між крайніми варіантами становила в середньому за роки досліджень 48 мг/кг. Найменшою була їх кількість за квітневої сівби – 181 мг/кг. Вміст нітратів у коренеплодах кожного наступного строку поступово збільшувався й за сівби 4 червня становив 229 мг/кг, тобто майже на третину більше порівняно з першим строком сівби. Однак у жодному з варіантів вміст нітратів не перевищив ГДК.

Найвищий у середньому за роки досліджень загальний вміст сухих речовин був за сівби наприкінці квітня й на початку травня. У коренеплодах кожного наступного терміну сівби він поступово зменшувався, однак неістотно: різниця між крайніми варіантами становила лише 0,9 %. Щодо розчинних сухих речовин, то тут також спостерігалось зниження їх вмісту в коренеплодах пізніших строків.

Стосовно решти біохімічних показників слід зазначити, що різниця між варіантами була не надто значною. Найвищий загальний вміст цукрів спостерігали в коренеплодах моркви столової, висіяної 5, а також 15 травня, а найнижчий – за сівби 25 травня. Різниця між крайніми варіантами становила 0,43%. Вміст моноцукрів був у межах від 1,82% (сівба 5 травня) до 2,27% (сівба 15 травня). Сівба у середині травня забезпечила також найвищий вміст каротину. Найнижчим був цей показник за сівби 25 квітня: різниця становила 22,97 мг/кг.

Вміст вітаміну С був найбільший у середньому за чотири роки за сівби 5 травня і 25 квітня. Із кожним пізнішим строком він зменшувався і за останнього терміну (4 червня) був на 0,26 мг/100 г меншим порівняно з кращим варіантом.

Висновки. Дослідження, проведені нами упродовж чотирьох років із строками сівби моркви столової, показали, що з погляду якості продукції оптимальним періодом для сівби моркви столової є перша половина травня. Коренеплоди цих строків сівби характеризуються найбільшим вмістом сухої речовини, вітаміну С та каротину й найнижчим вмістом нітратів.

Бібліографічний список

1. Сич З.Д. Довідковий матеріал з овочівництва / [З.Д. Сич, О.Я. Жук, І.М. Бобось та ін.]. – К., 2011. – 178 с.
2. Стан і перспективи виробництва овочевої та баштанної продукції України [Давидов О.А., Івашенко О.О., Хареба В.В. та ін.]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – 72 с.
3. Стефанюк Г.С. Особливості агротехніки моркви для умов Західного регіону України / Г.С. Стефанюк // Вчені ЛДАУ виробництву. – Львів, 2005. – Вип. 5. – С. 50-51.
4. Стефанюк Г.С. Вплив співвідношень мінеральних добрив на урожайність моркви столової та її якість / Г.С. Стефанюк // Вісник Львівського НАУ : агрономія. – 2009. – № 13. – С. 366-369.
5. Жук О.Я. Порівняльна оцінка сортів моркви столової різного географічного походження / О.Я. Жук // Вісник НАУ. – 2002. – № 5. – С. 37-39.
6. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві: методичний матеріал / за ред. Г.Л. Бондаренка, К. І. Яковенка. – [3-тє вид., переробл. і доповн.]. – Х. : Основа, 2001. – 369 с.

Стефанюк Г., Демкевич Л., Колодій А., Стефанюк С. Вплив строку сівби на якість коренеплодів моркви столової

Визначені біохімічні показники моркви залежно від строків посіву на сірих опідзолених середньосуглинкових ґрунтах Західного Лісостепу Львівської області.

Ключові слова: морква, строк сівби, коренеплоди, якість.

Stefaniuk H., Demkevych L., Kolodiy A., Stefaniuk S. The influence of the sowing period on the quality of roots of garden carrot

In the article it is shown the dependence of yielding capacity quality of garden carrot roots of the variety Shantane skvyrska on sowing periods. The research results of the content of dry substances sugars, vitamin C, carotene and nitrates are given.

Key words: carrot, sowing period, roots, quality.

Стефанюк Г., Демкевич Л., Колодий А., Стефанюк С. Влияние сроков посева на качество корнеплодов моркови

Определены биохимические показатели моркови в зависимости от сроков посева на серых оподзоленных среднесуглинистых почвах Западной Лесостепи Львовской области.

Ключевые слова: морковь, срок, посев, качество, корнеплоды.